2017 letnik 32

1

DIDACTICA SLOVENICA

pedagoška obzorja

znanstvena revija za didaktiko

Vsebina Contents

Dr. Bogdana Borota 3 **Nekateri dejavniki interaktivnega glasbenega učnega okolja v igralnicah v vrtcih**
Selected factors of interactive musical learning environment in preschool playrooms

Dr. Iztok Retar, dr. Jurka Lepičnik Vodopivec 17 **Kompetentnost vzgojiteljev za inovativno gibalno poučevanje**
Preschool teachers' competence for innovative physical exercise teaching Scientific paper

Nina Markuš, dr. Branka Čagran 33 **Primerjava raziskovalnega pristopa s tradicionalnim pri spoznavanju okolja**
Comparing traditional with inquiry-based approach in environmental education instruction

Mag. Mojca Poredoš, dr. Melita Puklek Levpušček 47 **Motivacijski in čustveni dejavniki učne uspešnosti pri matematiki v zgodnjem mladostništvu**
Motivational and emotional factors of academic achievement in mathematics in early adolescence

Petra Sluga, dr. Marjeta Kovač, dr. Blaž Jereb 64 **Planinski športni dnevi v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole**
Hiking sports days in the third educational cycle of primary school

Dr. Ljupčo Kevereski 78 **Predsodki o nadarjenih in talentiranih učencih v Republiki Makedoniji**
Prejudices against gifted and talented students in the Republic of Macedonia

Dr. Polonca Pangrčič, dr. Marjan Blažič *91* **Participatorni individualizirani programi dela za nadarjene učence**
Participatory individualised programmes for gifted students

Anja Poznič, dr. Sonja Pečjak *111* **Značilnosti dijakov in učnega okolja v povezavi z uspešnostjo pri e-učenju**
Characteristics of students and learning environment in connection with e-learning success

Dr. Zlatka Cugmas, dr. Maja Zupančič, Mojca Poredoš, Eva Kranjec *126* **Vloga starševskega vedenja v zadovoljstvu mladih na prehodu v odraslost**
The role of parental behaviour in emerging adults' life satisfaction

Dr. Bogdana Borota

Nekateri dejavniki interaktivnega glasbenega učnega okolja v igralnicah v vrtcih

Znanstveni članek

UDK 373.2.015.31:78

KLJUČNE BESEDE: vrtec, glasbeno učno okolje, interaktivno učno okolje, inkluzivno učno okolje, glasbeni kotiček, glasbila

POVZETEK – Učni prostor je pomemben dejavnik kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa. Prostor uči in vzgaja. Odraža kulturo bivanja nasploh, pa tudi vrednote, ki jih udeleženci v prostoru živijo in gojijo. V prispevku predstavljamo rezultate raziskave o organizaciji prostora in opremljenosti igralnic v vrtcih glede na potrebe izvajanja glasbenih dejavnosti in spodbujanja glasbene aktivnosti otrok. Na podlagi opazovalne liste so bili ocenjeni nekateri fizični in zvočni dejavniki glasbenega učnega okolja. Ocenjevanje je potekalo v 193 igralnicah v vrtcih po Sloveniji, med letoma 2012 in 2015. Rezultati so pokazali, da so glasbeni kotički organizirani v četrtini opazovanih primerov. Izziv predstavljata opremljenost igralnic z melodičnimi glasbili ter dostopnost do glasbil in zbirk zvočnih posnetkov. Več pozornosti je treba nameniti tudi zvočnim dejavnikom v prostoru. Na podlagi rezultatov raziskave ugotavljamo potrebo po vzpostavljanju bolj interaktivnega in inkluzivnega glasbenega učnega okolja v igralnicah v vrtcih.

Scientific paper

UDC 373.2.015.31:78

KEYWORDS: preschool, musical learning environment, interactive learning environment, inclusive learning environment, musical corner, musical instruments

ABSTRACT – Physical learning space is an important factor of the quality of educational process, since it teaches and educates children. It reflects the culture of living as well as values, which the participants in the space live and foster. In the contribution we present the results of the research on organisation of space and equipment of playrooms in preschools according to the needs of performing musical activities and encouraging children's musical activities. Based on the observation list, some physical and sound factors of musical environment were assessed. The research was performed between 2012 and 2015 in 193 preschool playrooms in Slovenia. The results showed that musical corners are organised in a quarter of the observed cases. Equipment with melodic instruments as well as access to musical instruments and collections of sound records proved to be a challenge. More attention should also be dedicated to sound factors in the space. Based on the results of the study we define the need for establishing a more interactive and inclusive musical learning environment in preschool playrooms.

1 Uvod

Prostor v šoli in vrtcu obravnavamo kot strukturni dejavnik kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa (Marjanovič Umek, 2001; Vonta, 2009). Sam po sebi odraža kulturo bivanja in vrednote, ki jih udeleženci v prostoru gojijo in živijo. S svojo arhitekturo in uporabnostjo pomembno prispeva k dobremu počutju. Pomaga vzpostavljati komunikacijo in izgrajevati odnose med sodelujočimi (Malaguzzi, 1998; Blažič et al., 2003; Rinaldi, 2006). Na kakovost bivanja v prostoru vplivajo materiali in oprema (Cadwell, 1997), pa tudi barve, svetloba, vonj, mikroklima in zvok. Z urav-

Dr. Iztok Retar, dr. Jurka Lepičnik Vodopivec

Kompetentnost vzgojiteljev za inovativno gibalno poučevanje

Znanstveni članek

UDK 373.2-051+796

KLJUČNE BESEDE: inovativno gibalno poučevanje, kompetentnost vzgojiteljev

POVZETEK – V prispevku predstavljamo rezultate raziskave o kompetentnosti vzgojiteljev predšolskih otrok na področju inovativnega gibalnega poučevanja v zgodnjem otroštvu. Kot ugotavljajo raziskovalci gibalnega razvoja, je inovativno učno okolje zelo pomembno, saj spodbuja kakovosten proces odzivnega usklajevanja ključnih dejavnikov, ki omogočajo uresničevanje ciljev v vseh funkcijah procesa gibalnega učenja. V raziskavi je sodelovalo 277 vzgojiteljev predšolskih otrok. Rezultati kažejo, da večina anketirancev (66%) meni, da morajo biti gibalne/športne aktivnosti organizirane na inovativen način. Najrazvitejša kompetenca je "oblikovanje varnega učnega okolja na področju gibanja", najmanj razvita pa "sodelovanje s športnimi strokovnjaki zunaj vrtca". Dobljeni podatki kažejo, da anketirani vzgojitelji izpostavljajo skrb za varnost otrok, niso pa dovolj inovativni in učinkoviti, s čimer bi lahko še bolj prispevali k razvoju otroka v zgodnjem otroštvu in k oblikovanju zdravega življenjskega sloga.

Scientific paper

UDC 373.2-051+796

KEY WORDS: innovative physical exercise teaching, preschool teachers' competence

ABSTRACT – The paper presents results of a research study of innovation in the field of physical exercise teaching in early childhood in preschool period. In order to effectively develop physical competences, it is also important to have an innovative learning environment as it promotes quality response coordination of the key factors that enable realisation of the objectives in all the functions of the teaching process. The study, which included 277 Slovenian preschool teachers, showed that the majority of respondents (66%) believed that physical/sports activities should be organised in an innovative way. The most developed competence was "creating a safe learning environment for physical activity", and the least developed was "working with sports experts outside the kindergarten". The results show that preschool teachers point out the concern for children's safety, however, they are not enough innovative and efficient, which would further contribute to an optimal overall development of children in early childhood and to the creation of a healthy lifestyle.

1 Uvod

Sodobno vseživljenjsko učenje temelji na razvijanju in poglabljanju ključnih kompetenc. V teoriji zasledimo, da nekateri avtorji (Laval, 2005; Svetlik, 2006; Verle in Markič, 2012) poudarjajo odvisnost razumevanja pojma kompetence od časa in prostora ter navajajo, na primer Laval (2005), da so kompetence zaznamovane zlasti s kulturo, politiko in ekonomijo ter so vselej del družbenega konteksta. Družbene, politične in gospodarske razmere družbe znanja so danes turbulentne in se odražajo tudi v vzgojno-izobraževalnem prostoru. Šola postaja podjetje (prav tam), ki povzema

Nina Markuš, dr. Branka Čagran

Primerjava raziskovalnega pristopa s tradicionalnim pri spoznavanju okolja

Znanstveni članek

UDK 373.3.091.3:001.8

KLJUČNE BESEDE: osnovna šola, spoznavanje okolja, raziskovalni pouk, tradicionalni pouk

POVZETEK – Raziskovalni pouk je v zadnjih letih v pedagoški teoriji in pedagoški praksi deležen vse večje pozornosti. Izhaja iz pojmovanja učenja na osnovi izkušenj in osredotočenosti na učenca. H kakovostnem pouku stremi predmet spoznavanje okolja v prvem triletju osnovne šole v Republiki Sloveniji. Njegova glavna naloga je usmerjanje spontanega otroškega raziskovanja sveta. Malo je znanega o učinkih raziskovalnega pouka glede na t. i. tradicionalni pouk. Z eksperimentalno študijo primera smo želeli ugotoviti napredek učencev v znanju pri predmetu spoznavanje okolja v pogojih obeh pristopov in razlike v znanju učencev glede na pristop. Raziskovalni pouk se je izkazal učinkovitejši v primerjavi s tradicionalnim poukom z vidika končnega znanja; sta pa pri tem pomembna kakovostno načrtovanje in izvajanje.

Scientific paper

UDC 373.3.091.3:001.8

KEYWORDS: primary school, environmental education, inquiry-based instruction, traditional instruction.

ABSTRACT – In recent years, inquiry-based instruction has received increasing attention in both teaching theory and practice. It is derived from the notion of learning based on experience and the focus on learner. The paper presents the implementation of inquiry-based instruction to the primary school subject environmental education in the first triad. Its main purpose is to direct children towards spontaneous exploration of the world. Little is known about its effects with respect to the so-called traditional instruction. Our experimental case study was performed to determine students' progress in knowledge in the subject environmental education in terms of both approaches, and to establish differences in knowledge according to each individual approach. Inquiry-based instruction proved more effective in comparison with traditional instruction from the perspective of final knowledge. However, in this approach quality of planning and implementation are essential.

1 Uvod

Poznamo tradicionalni in sodobni pouk. Vsakemu od njiju bomo namenili posebno pozornost, pri čemer se zavedamo, da v pedagoški praksi takšne ločnice med njima ni, ampak je težišče dela na enem ali drugem pristopu, pri tem pa najdemo elemente tradicionalnega pouka v sodobnem in sodobnega v tradicionalnem.

Tradicionalni pouk se imenuje tudi transmisijski ali posredovalni pouk. Ustreza pojmovanju, da je učenje aditiven proces kopičenja novih informacij in spreminjanje posameznika na podlagi principa dražljaj–reakcija. Pomeni pasivno vlogo učencev in aktivno vlogo učiteljev (Reiser in Butzin, 2000). Značilnosti tega pouka so: načrtovanje in jasno definirani učni cilji. Učitelj poskrbi za podrobno razčlenjevanje učne

Mojca Poredoš, MA, Melita Puklek Levpušček, PhD

Motivational and emotional factors of academic achievement in mathematics in early adolescence

Znanstveni članek

UDK 373.3.015.31:51

KLJUČNE BESEDE: šolska anksioznost, motivacija za učenje, stališča, učna uspešnost, zgodnje mladostništvo

POVZETEK – Namen raziskave je bilo preučiti motivacijske in čustvene dejavnike učne uspešnosti v obdobju zgodnjega mladostništva, ki sovpada s prehodom iz razrednega na predmetni pouk. V vzorec so bili vključeni učenci 5., 6. in 7. razredov (N = 599), ki so izpolnili vprašalnike o motivacijskih ciljnih usmerjenostih, stališčih do matematike in anksioznosti pri matematiki. Kot meri učnega uspeha smo vključili zaključno oceno pri matematiki in dosežek na nacionalnih preverjanjih znanja (NPZ) iz matematike pri šestošolcih. Rezultati so pokazali pomembne, vendar majhne učinke razreda in spola. Petošolci so poročali o višji motivaciji in bolj pozitivnih čustvih do matematike v primerjavi s šestošolci in sedmošolci. Petošolci so poročali tudi o višji anksioznosti povezani s socialnim vrednotenjem kot šestošolci. Učenke so poročale o višji usmerjenosti k obvladovanju, bolj pozitivnih stališčih do matematike, višji šolski anksioznosti in imele višjo zaključno oceno pri matematiki kot učenci. Zaključna ocena pri matematiki iz preteklega šolskega leta, spol, razred, kognitivna anksioznost in naklonjenost matematiki so statistično pomembno napovedovale zaključno oceno pri matematiki v tekočem šolskem letu.

Scientific paper

UDC 373.3.015.31:51

KEYWORDS: school anxiety, academic motivation, attitudes, academic achievement, early adolescence

ABSTRACT – The aim of our study was to examine the relationship between motivational and emotional factors and learning performance in the period of early adolescence. The sample consisted of 5th, 6th and 7th grade students (N = 599 girls), who completed questionnaires on motivational goal orientations, attitudes towards mathematics and anxiety in mathematics. Final grades and National Examination Test (NET) scores in mathematics were used as indicators of students' academic success. The results showed significant yet small effects of grade and gender. The 5th graders reported higher motivation and more positive attitudes towards mathematics than 6th and 7th graders. Furthermore, 5th graders experienced higher anxiety regarding social evaluation in mathematics than 6th graders. Girls reported higher mastery orientation, more positive attitudes towards mathematics, higher levels of school anxiety, and higher final grade in mathematics than boys. Final grade in mathematics from the previous years, gender, grade, cognitive anxiety, and liking mathematics were all significant predictors of the final grade in mathematics.

1 Introduction

The research on academic engagement consistently showed that academic motivation, positive emotions in learning, and academic achievement decreased in early adolescence, especially at the transition to lower secondary school or junior high school (Dotterer, McHale & Crouter, 2009; Eccles et al., 1993; Martin, Way, Bobis

Petra Sluga, dr. Marjeta Kovač, dr. Blaž Jereb

Planinski športni dnevi v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole

Znanstveni članek

UDK 373.3:796.52

KLJUČNE BESEDE: planinstvo, športni dan, osnovna šola, tretje vzgojno-izobraževalno obdobje, ovire.

POVZETEK – Športni dnevi so del obveznega osnovnošolskega programa, šola pa naj bi v vsakem razredu ponudila učencem vsaj en planinski športni dan. Ker je organizacija športnega dne zunaj kraja bivanja organizacijsko zahtevna naloga, nas je zanimalo, kako izpeljujejo planinske športne dni v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju v dveh regijah, Gorenjski in Obalno-kraški, ki imata najbolj in najmanj ugodne pogoje za planinstvo, in ali na izpeljavo vpliva velikost šole. Rezultati kažejo, da med regijama kot tudi velikostjo šole ni razlik v pogostosti izvajanja športnih dni, na katerih je planinstvo osrednja vsebina. Na Gorenjskem pogosteje ponudijo planinstvo na športnem dnevu kot dodatno vsebino, pogosteje tudi diferencirajo planinske športne dni po težavnosti, pri tem pa jim najpogosteje pomagajo učitelji drugih predmetov. Učitelji športne vzgoje iz obalno-kraških oziroma majhnih šol se pogosteje srečujejo z ovirami pri organizaciji in izpeljavi planinskega športnega dne, saj le-te izvedejo sami brez pomoči drugih. V obalno-kraški regiji je neudeležba učencev na planinskem športnem dnevu pogostejša kot na Gorenjskem.

Scientific paper

UDC 373.3:796.52

KEYWORDS: hiking, sports days, primary school, third educational cycle, obstacles

ABSTRACT – Sports days are a part of the compulsory educational programme in Slovenia and pupils should attend at least one hiking sports day in each year of primary school. As the organisation of sports days outside the place of residence is a challenging task, the study examined how are hiking sports days implemented in the third educational cycle in two different Slovenian regions, and whether the implementation varies according to school size. The Upper Carniola and Coastal-Karst regions were selected as the areas with the most and the least favourable conditions for hiking in Slovenia. The results did not reveal any differences in the frequency of organisation of hiking sports days between the regions or schools of different sizes. In the Upper Carniola region, hiking is more frequently used as a supplementary activity in other types of sports days; moreover, hiking sports days are often differentiated according to their difficulty, and also teachers of other subjects help in their implementation. Physical education teachers from the Coastal-Karst region or from small schools more often encounter obstacles in the organisation and implementation of hiking sports days, as they tend to implement the sports days without any additional help. In this region, the absence of pupils from hiking sports days is more frequent than in the Upper Carniola region.

1 Uvod

Slovenija je alpska država z velikim številom gorovij, ki se med seboj razlikujejo tako po svoji nadmorski višini kot tudi zahtevnosti pristopa. Zaradi dobrih pogojev za hojo v gore ima planinstvo v Sloveniji dolgo tradicijo, hoja, posebej še planinstvo, sta med najbolj priljubljenimi prostočasnimi dejavnosti (Pori in Sila, 2010). Za oskr-

Ljupčo Kevereski, PhD

Prejudices against gifted and talented students in the Republic of Macedonia

Znanstveni članek

UDK 373-056.45(497.7)

KLJUČNE BESEDE: predsodki, nadarjeni učenci, talentirani učenci

POVZETEK – Problem in študije o predsodkih predstavljajo velik izziv zaradi večdimenzionalne pogojenosti ter določanja predsodkov. Osnovni problem, predstavljen v prispevku, so predsodki učiteljev in ostalih strokovnih sodelavcev o nadarjenih in talentiranih učencih v osnovnih in srednjih šolah v Republiki Makedoniji. Glavni cilj prispevka je raziskati različne predsodke o nadarjenih in talentiranih učencih ter predlagati ukrepe, postopke in politiko za zmanjšanje in odpravo teh predsodkov. Predmet raziskave je diagnostika predsodkov učiteljev in strokovnih sodelavcev o nadarjenih in talentiranih učencih v osnovnih in srednjih šolah v Makedoniji. V ta namen smo izvedli kvantitativno raziskavo na vzorcu 200 učiteljev in strokovnih sodelavcev različnih osnovnih in srednjih šol iz različnih krajev Makedonije. Preliminarni rezultati so podprli hipotezo, da v Republiki Makedoniji med učitelji in strokovnimi sodelavci obstaja veliko predsodkov o nadarjenih in talentiranih učencih v osnovnih in srednjih šolah.

Scientific paper

UDC 373-056.45(497.7)

KEYWORDS: prejudices, gifted students, talented students

ABSTRACT – The concern and study of prejudices in the world of scientific theory and practice is a real scientific challenge given their multidimensional conditionality and determination. The basic problem studied in the paper is the prejudice of teachers and other professional staff against gifted and talented pupils in primary and secondary schools in the Republic of Macedonia. The main goal of the paper is to study different prejudices against gifted and talented students and proposing measures, procedures and policies for their reduction and elimination. The object of the research is to diagnose prejudices of teachers and other professional staff against gifted and talented pupils in primary and secondary schools in the Republic of Macedonia. For this purpose, a quantitative research on a sample of 200 teachers and other professional staff from primary and secondary schools in several cities in the Republic of Macedonia was conducted. Preliminary results favour the hypothesis that there is a high prevalence of prejudices among teachers and other professional staff in primary and secondary schools in the Republic of Macedonia.

1 Introduction

Since the foundation of psychology as a separate science, for many years scientists, researchers and non-professionals have been trying to answer one of the key issues for consideration and determination of human behaviour regarding many social, physical and spiritual phenomena around themselves. One of the main problems in social psychology from its inception has been the attitudes towards certain groups and individuals within the society. Usually this term is associated with prejudice as an extremely negative attitude to a particular group or individuals who have cognitive and

Dr. Polonca Pangrčič, dr. Marjan Blažič

Participatorni individualizirani programi dela za nadarjene učence

Znanstveni članek

UDK 37.091.3-056.45

KLJUČNE BESEDE: nadarjeni, talentirani, identifikacija, individualizirani programi

POVZETEK – Vse od leta 1999 nam koncept dela z nadarjenimi učenci narekuje, da moramo za vsakega učenca, ki je identificiran kot nadarjen, pripraviti individualiziran program dela. Vanj je treba zapisati čim več informacij o vsebinah, strategijah, načinih in področjih dela z nadarjenimi učenci. Pri tem morajo sodelovati vsi učitelji, ki učenca poučujejo. V prispevku poročamo o rezultatih raziskave, s katero smo ugotavljali, koliko so učenci in njihovi starši seznanjeni z vsebino individualiziranih programov. Ugotovili smo, da učenci in starši teh programov skoraj ne poznajo, zato smo v okviru akcijske raziskave iskali rešitve, ki bi presegle obstoječe stanje. V sodelovanju z učenci smo pripravili individualiziran program, ki temelji na participaciji učencev, zato smo ga poimenovali participatorni program. Značilnost le-tega je, da prenaša odgovornost za napredek in razvoj nadarjenega z učitelja na učenca, ki sodeluje tudi pri samoevalvaciji.

Scientific paper

UDC 37.091.3-056.45

KEYWORDS: gifted students, talented students, identification, individualised programmes

ABSTRACT – Since 1999, the concept of work with talented students orders us to prepare an individualised programme for each student, identified as talented or gifted. The programme needs to specify as much information as possible regarding the learning contents, strategies, methods, and areas of work with the gifted student. In addition, all teachers who teach the student need to cooperate in the programme's implementation. In the paper, we present the results of our research, which was performed in order to determine how thoroughly students and their parents are actually familiar with the content of the individualised programmes. We found out that students and their parents mainly do not know the programmes; therefore, we were trying to find solutions to overcome the current state in the scope of the action research. In cooperation with students, we prepared an individualised programme. Based on students' participation, we named it the "participatory programme". Its basic characteristic is that the responsibility for development of gifted and talented students is conveyed from teachers to students, who also participate in self-evaluation.

1 Uvod

Človeštvo je že od nekdaj privlačilo vse, kar je bilo nenavadno, in nič drugače ni bilo, ko je nekdo znal in zmogel več kot ostali. Ljudje niso razumeli, kako je to mogoče, zato so take posameznike včasih tudi preganjali ali pa so se jih bali (Blažič in Starc, 2011, str. 38). Avtorja navajata, da je tako še danes, le da se je spremenilo zavedanje o pomenu nadarjenosti v smislu kulturnega napredka, znanstvenih odkritij in ekonomske blaginje. Sicer so že od 3. tisočletja pred našim štetjem obstajali ljudje, ki so vedeli, da takšni otroci potrebujejo drugačno edukacijo (Heinbokel, 1988, str. 19)

Anja Poznič, dr. Sonja Pečjak

Značilnosti dijakov in učnega okolja v povezavi z uspešnostjo pri e-učenju

Znanstveni članek

UDK 373.5.091.64:004

KLJUČNE BESEDE: e-učbenik, učna uspešnost, značilnosti dijakov, učiteljeva navodila

POVZETEK – Danes se šolah pojavlja vedno več elektronskih ali e-učbenikov, pri čemer pa še ni dovolj raziskano, kako jih uporabljati pri poučevanju in samostojnem učenju, da bo učenje z njimi čim bolj uspešno. V prispevku prikazujemo, kako učiteljeva navodila in nekatere značilnosti dijakov (veščine samoregulacijskega učenja, predznanje, stališča do e-učbenikov in izkušnje z e-učbeniki) pri učenju iz e-učbenikov napovedujejo uspešnost tega učenja. V raziskavi je sodelovalo 83 dijakov 1. letnikov gimnazij, ki so se samostojno učili iz e-učbenika za geografijo, in 2 učiteljici geografije. Hierarhična regresijska analiza je pokazala, da lahko z vključenimi spremenljivkami pojasnimo 40 odstotkov razlik v učni uspešnosti dijakov pri e-učenju. Pri tem so imeli največjo napovedno moč za razumevanje učne snovi pri e-učenju predznanje dijakov o učni vsebini, predhodne izkušnje z e-učbeniki, testna anksioznost dijakov ter navodila učiteljic o spretnem upravljanju z interaktivnimi elementi e-učbenika.

Scientific paper

UDC 373.5.091.64:004

KEYWORDS: e-textbooks, academic achievements, characteristics of students, teacher's instructions

ABSTRACT – In nowadays schools, more and more electronic or e-textbooks are emerging, while it has not yet been sufficiently studied how to use them in teaching and independent learning in order to be as successful as possible. In this article, we present how teacher's instructions and some characteristics of the students in learning from e-textbooks (skills of self-regulated learning, prior knowledge, attitudes towards and the experience with e-textbooks) can predict the success of this kind of learning. The study involved 83 first year high school students, who independently learned from the geography e-textbook, and two geography teachers. The hierarchical regression analysis showed that with the included variables we can explain 40% of differences in academic achievements of students by e-learning. In doing so, the greatest predictive power for understanding the learning content by learning with e-textbooks had the students' prior knowledge of the content, previous experience with e-textbooks, test anxiety of the students, and teacher's instructions for a skilful handling of the e-textbook's interactive elements.

1 Uvod

Elektronski ali e-učbeniki so elektronska učna gradiva, ki so vedno bolj prisotna v šolah. Raziskanost sodobnih interaktivnih e-učbenikov (ali i-učbenikov) in uspešnosti učenja z njimi je – kljub temu, da so ti že precej razširjen v današnji šoli – še v povojih (Rutar Leban in Milekšič, 2016). Zato je aktualno raziskovalno vprašanje, kateri so dejavniki, ki pripomorejo k uspešnejšemu šolskemu delu s tovrstnim e-učbenikom. Med dejavniki strokovna literatura navaja značilnosti učnega okolja in zna-

Dr. Zlatka Cugmas, dr. Maja Zupančič, Mojca Poredoš, Eva Kranjec

Vloga starševskega vedenja v zadovoljstvu mladih na prehodu v odraslost

Znanstveni članek

UDK 173.5-057.875

KLJUČNE BESEDE: mladi na prehodu v odraslost, študenti, starši, starševstvo, zadovoljstvo z življenjem

POVZETEK – V raziskavi, v kateri je sodelovalo 182 študentov (52,2% žensk) prvega letnika različnih univerzitetnih programov in njihovi starši (N =169; 75,3% mam), smo preučile vlogo življenjskega zadovoljstva staršev in starševskega vedenja v splošnem zadovoljstvu z življenjem ter zadovoljstvu s prijatelji/družabnim življenjem, z družino in s samim seboj pri mladih na prehodu v odraslost. Podatke smo pridobile s spletnimi vprašalniki, ki so merili vidike starševstva, tj. odzivnost, nadzor vedenja (pričakovano vedenje in spremljanje vedenja), psihološki nadzor in podporo avtonomiji ter zadovoljstvo z življenjem pri študentih in njihovih starših. Obravnavane spremenljivke pomembno (nizko do zmerno visoko) napovedujejo vidike zadovoljstva mladih, močna pa je napoved zadovoljstva z družino na podlagi ocen zadovoljstva z življenjem pri starših in materinstva. Med posamičnimi napovedniki k zadovoljstvu mladih pomembno prispevajo zadovoljstvo z življenjem pri starših, zaznana odzivnost/opora staršev in nizka raven njihovega psihološkega nadzora.

Scientific paper

UDC 173.5-057.875

KEYWORDS: emerging adults, students, parents, parenting, life satisfaction

ABSTRACT – In the study comprising 182 students (52.2% females) attending the first academic year of different university programmes, and their parents (N = 169, 75.3% mothers), we examined the role of parents' life satisfaction and parenting behaviour in global life satisfaction, as well as satisfaction with friends/social life, family, and themselves in transition to the adulthood. Data were collected via online questionnaires, which measured aspects of parenting, i.e. responsiveness/support, behavioural control (expected behaviour and behaviour monitoring), psychological control and autonomy support, including life satisfaction in both students and their parents. Predictive relations of the study variables significantly (modestly to moderately) predict the aspects of students' life satisfaction, whereas the prediction of satisfaction with their family, based on parental life satisfaction and mothering, was strong. Among the single predictors, parental satisfaction with life, student-perceived parental responsiveness/support, and low level of psychological control, significantly contributed to the students' life satisfaction.

1 Uvod

Razvojno obdobje prehoda v odraslost se tako s teoretičnega kot empiričnega vidika razlikuje od mladostništva in zgodnje odraslosti (Arnett, 2000). Nanaša se na obdobje od 18. do 25. leta s trendom podaljševanja v zgodnja trideseta leta (Zupančič, 2011). Spremenljiva narava prehoda v odraslost se poleg podaljševanja izobraževanja nanaša tudi podaljševanje bivanja mladih v primarni družini in čas, ko se starši še vedno dejavno ukvarjajo s starševstvom. Večina posameznikov, starih med 18 in 29 let, sebe ne dojema kot odrasle osebe v vseh vidikih, niti jih tako ne dojemajo